

NOTAT TIL FRIVILLIGE & ANSATTE I DRC DANSK FLYGTNINGEHJÆLP

FLYGTNINGE FRA UKRAINE, SÆRLOVEN OG ANDRE RELEVANTE REGLER

INDLEDNING

Som følge af situationen i Ukraine er der siden den 24. februar 2022 indrejst mange flygtninge fra Ukraine til Danmark. Folketinget har i forlængelse heraf vedtaget lov om midlertidig opholdstilladelse til personer, der er fordrevet fra Ukraine (særloven). Der er efterfølgende også vedtaget andre love relateret til flygtninge fra Ukraine.

Det har medført, at mange har spørgsmål om, hvem der er omfattet af særloven og kan få opholdstilladelse i Danmark. Ligesom der også er mange spørgsmål om hvilke vilkår og rettigheder flygtninge fra Ukraine har i Danmark.

Dette notat giver et indblik i de centrale regler og vilkår i forhold til modtagelse og integration af ukrainere i den første tid i Danmark. Lovgivningen ændres løbende og nyt kommer til, så det er derfor meget vigtigt at være opmærksom på eventuelle ændringer af reglerne og praksis. Der er i notatet indsat links til relevante myndigheders hjemmesider, hvor man kan holde sig orienteret. Ligesom der er indsat kontaktinfo til rådgivningstilbud og andre tilbud i DRC Dansk Flygtningehjælp.

1. HVEM ER OMFATTET AF SÆRLOVEN?

Den nye særlov trådte i kraft den 17. marts 2022 (LOV nr. 324 af 16/03/2022). Det blev herefter muligt at søge om opholdstilladelse efter særloven, hvis man er fordrevet fra Ukraine. Man kan søge om opholdstilladelse efter særlovens § 1 eller § 2.

Særlovens § 1	Særlovens § 2
- Ukrainske statsborgere, der er udrejst fra Ukraine den 1. februar 2022 eller senere - Anerkendte flygtninge i Ukraine, der er udrejst fra Ukraine den 1. februar 2022 eller senere. - Ukrainske statsborgere eller anerkendte flygtninge i Ukraine, der enten opholdt sig i Danmark eller havde opholdstilladelse i Danmark den 1. februar 2022.	- Nært familiemedlem til en person, der har fået opholdstilladelse efter særlovens § 1. - Øvrigt nært familiemedlem til en person med opholdstilladelse efter § 1, og som forud for udrejsen fra Ukraine har delt husstand med den pågældende og været under den pågældendes forsørgelse. - Udlændinge, der uden for disse tilfælde har etableret et beskyttelsesværdigt familieliv med en person med opholdstilladelse efter § 1.

Man kan indgive en ansøgning om opholdstilladelse efter særlovens § 1 i Danmark.	Man kan indgive en ansøgning om opholdstilladelse efter særlovens § 2 i Danmark eller fra udlandet.
--	---

NYT: Skæringsdatoen for, hvornår man skal være udrejst af Ukraine, har i særloven i første omgang været den 24. februar 2022. Men Folketinget vedtog den 9. juni 2022 en lovændring, så skæringsdatoen er rykket fra 24. februar 2022 til 1. februar 2022 (LOV nr. 831 af 14/06/2022). Den nye skæringsdato medfører, at personer der har fået afslag på opholdstilladelse efter særloven, fordi de er udrejst af Ukraine i perioden fra 1. - 24. februar, vil få deres sag behandlet på ny af Udlændingestyrelsen.

På **nyidanmark** kan man læse mere om særloven på dansk, engelsk og ukrainsk: <https://www.nyidanmark.dk/da/Ord-og-begreber/F%C3%A6lles/Information-til-ukrainske-statsborgere>

Mulighed for at søge om asyl

Personer, der er flygtet fra Ukraine, har også mulighed for at søge om asyl i Danmark ved ankomst til Danmarks grænse eller på et senere tidspunkt. Man kan godt søge om opholdstilladelse efter særloven og søge om asyl efter udlændingeloven samtidig. De danske udlændingemyndigheder har dog sat sagsbehandlingen af asylsager for ukrainske statsborgere i bero, så lige nu bliver de sager ikke behandlet i Udlændingestyrelsen. På trods af krigen i Ukraine er det ikke sikkert, at alle fra Ukraine kan få asyl i Danmark.

Der kan være personer, der får afslag på opholdstilladelse efter særloven, hvis de er udrejst af Ukraine før den 1. februar 2022, og for eksempel har opholdt sig i Belarus, Polen eller et andet land, da krigen brød ud, eller hvis de som tredjelandsstatsborger ikke er omfattet af særloven. Her vil det ofte være relevant at vejlede om, at de skal klage hurtigst muligt til Udlændingenævnet, for at sikre at de kan opholde sig i Danmark, mens klagesagen behandles. I forhold til muligheden for bl.a. at søge om asyl og spørgsmålet om, hvad der giver mest mening for den enkelte, anbefales det at henvise til rådgivning hos Asylafdelingen i DRC Dansk Flygtningehjælp.

Rådgivning hos DRC Dansk Flygtningehjælp

Hvis man har brug for rådgivning om opholdstilladelse efter særloven eller ønsker at søge asyl i Danmark, så kan man altid kontakte DRC Dansk Flygtningehjælps Asylafdeling for rådgivning på telefon +45 3373 5000 (mandag til fredag kl. 9-15), hvor der tirsdag og fredag kl. 13-15 er en ukrainsk tolk eller på mail: advice@drc.ngo

Der er også mere viden på vores hjemmeside: <https://drc.ngo/da/vores-arbejde/ydelser-og-losninger/asyl-og-repatriering/>

LOVGIVNING FØR MEDDELELSE AF OPHOLDSTILLADELSE

Sundhedsydelse før opholdstilladelse

Ukrainske flygtninges adgang til sundhedsydelser i Danmark afhænger af deres opholdsgrundlag. Det betyder, at der er forskel på hvilke sundhedsydelser man har ret til før og efter man er meddelt opholdstilladelse.

Ukrainske flygtninge, der har søgt om opholdstilladelse efter særloven, har adgang til nødvendige sundhedsmæssige ydelser, mens deres ansøgning bliver behandlet i Udlændingestyrelsen. Det gælder uanset om man er indkvarteret privat, kommunalt eller på et asylcenter, mens ens ansøgning behandles¹. Det er tilsvarende den ret til nødvendige sundhedsmæssige ydelser, som asylansøgere har.

Ifølge Sundhedsministeriet er en sundhedsydelse nødvendig, hvis den er smertelindrende eller uopsættelig, hvilket betyder, at behandlingen ikke kan vente til personen enten meddeles opholdstilladelse eller udrejser, fordi tilstanden kan indebære ikke ubetydelige risici for livsvarige mén, udvikling af svær progression af sygdom eller kronificering af personens tilstand.

Den kvittering, man har fået af Udlændingestyrelsen i forbindelse med ansøgning om opholdstilladelse eller ved optagelse af biometri, kan bruges som dokumentation i forhold til retten til nødvendige sundhedsmæssige ydelser.

Indkvartering og forplejning før opholdstilladelse

Kommunen kan tilbyde indkvartering og forplejning til personer, der har søgt om opholdstilladelse efter særloven eller inden for 5 hverdage fra indkvarteringen eller forplejningen indgiver ansøgning om opholdstilladelse efter særloven. Det gælder dog ikke personer, der helt åbenbart ikke er omfattet af særlovens §§ 1 og 2 og dermed ikke vil kunne opnå en opholdstilladelse.²

Tidligere havde kommunerne mulighed for at tilbyde indkvartering og forplejning til ukrainske flygtninge jf. Aktstykker vedtaget i Finansudvalget i Folketinget, men med vedtagelse af denne lov er det nu de gældende regler.

Det er op til den enkelte kommune at afgøre, om de ønsker at tilbyde indkvartering og forplejning til ukrainske flygtninge før meddelelse af opholdstilladelse – ligesom de selv afgør i hvilket omfang og på hvilken måde, så man bør derfor tage kontakt til den kommune den pågældende opholder sig i for at høre om mulighederne.

Ukrainske flygtninge har også mulighed for at blive indkvarteret på et asylcenter under behandling af deres ansøgning om opholdstilladelse efter særloven ligesom andre flygtningegrupper, der har søgt asyl efter udlændingeloven.

De kan også vælge at bo privat hos familie eller venner.

¹ BEK nr. 442 af 09/04/2022

² LOV nr. 546 af 03/05/2022

Arbejde før opholdstilladelse

Flygtninge fra Ukraine har allerede ret til at arbejde, når de har indgivet ansøgning om opholdstilladelse efter særloven og har fået optaget biometri hos Udlændingestyrelsen dvs. fingeraftryk og ansigtsfoto. Det betyder, at de kan arbejde før de har fået meddelt opholdstilladelse.

Retten til at arbejde gælder dog ikke, hvis det er åbenbart, at de ikke kan få opholdstilladelse efter særloven §§ 1 eller 2. Denne regel trådte i kraft den 22. april 2022 efter en udmelding fra udlændinge- og integrationsministeren.

Udlændingestyrelsen udleverer et kvitteringsbrev, når man har fået optaget biometri, hvori der vejledes om reglerne om retten til arbejde under deres sagsbehandling af ansøgningen om ophold. Hvis man har fået optaget biometri før den 22. april og fortsat venter på svar på ansøgningen om ophold, så er man også omfattet af reglerne om retten til at arbejde selvom der står noget andet i kvitteringsbrevet.

Hvis man har fået et arbejde og gerne vil starte før man har fået en opholdstilladelse, så skal man kontakte Skattestyrelsen for at få et skattekort og et skatte-personnummer, som arbejdsgiveren kan bruge frem til man får en opholdstilladelse og et cpr-nummer. Skattestyrelsen har lavet en informationside henvendt til ukrainere, der gerne vil arbejde før eller efter de har fået opholdstilladelse. Den findes på ukrainsk, engelsk og dansk: [Når du er fra Ukraine og får arbejde i Danmark - Skat.dk](#)

Hvis man får tilbudt et arbejde, mens Udlændingestyrelsen behandler ens ansøgning, så kan det være en god ide at sende en kopi af ansættelseskontrakten til Udlændingestyrelsen, da det kan have betydning for i hvilken kommune man bliver visiteret til, hvis man får opholdstilladelse. Man kan bruge Udlændingestyrelsens kontaktformular på [nyidanmark.dk](#), hvis man gerne vil indsende dokumentation for arbejde eller andre oplysninger.

LOVGIVNING EFTER MEDDELELSE AF OPHOLDSTILLADELSE

Efter nyankomne ukrainske flygtninge har fået meddelt opholdstilladelse, så har kommunen ansvaret for anvisning af et midlertidigt opholdssted, tilbud om et selvforsørgelses- og hjemrejseprogram, udbetaling af selvforsørgelses- og hjemrejseydelse, udbetaling af hjælp i særlige tilfælde og koordinering i forhold til den øvrige integrationsindsats i kommunen. Det er på samme måde, som når kommunen modtager nyankomne flygtninge fra andre lande, der har fået opholdstilladelse.

I de følgende afsnit gennemgås nogle af de relevante regler i forbindelse med modtagelse og integration af nyankomne ukrainske flygtninge.

Visitering til en kommune

I forbindelse med Udlændingestyrelsen meddeler opholdstilladelse efter særloven, så træffer styrelsen også en afgørelse om visitering til en kommune, hvor den pågældende skal bo. Ansvaret for den enkelte person overgår til kommunen senest fire hverdage efter, at Udlændingestyrelsen har truffet afgørelse om opholdstilladelse og visitering til kommunen.

Det går dermed hurtigere end i forbindelse med visitering af andre flygtninge, der får opholdstilladelse efter udlændingeloven. Her visiteres de til kommunen med udgangen af den første hele måned fra tidspunktet for afgørelse om visitering.

Ukrainere kan i forbindelse med indgivelse af deres ansøgning tilkendegive ønske om at bo i en bestemt kommune for eksempel hvis nærtstående familie allerede bor i en bestemt kommune eller hvis man har fået tilbudt et ordinært arbejde. Udlændingestyrelsen vil tage disse oplysninger med i deres sagsbehandling, men det er ikke det samme som, at ønsket bliver imødekommet.

Udlændingestyrelsens afgørelse om i hvilken kommune, man skal bo, kan ikke påklages.³

I visse tilfælde kan Udlændingestyrelsen dog genoptage sagen og lave en omvisitering til en anden kommune, hvis man kommer med nye oplysninger.

Udlændingestyrelsen fastsætter de forholdsmæssige kommunetal for personer, som meddeles opholdstilladelse efter lov om midlertidig opholdstilladelse til personer, der er fordrevet fra Ukraine, og som forventes fordelt i kommunerne i 2022.⁴

Ukrainere, der får opholdstilladelse efter særloven, er omfattet af integrationsloven og skal have en integrationsindsats, herunder tilbud om et midlertidigt opholdssted, danskundervisning og en beskæftigelsesindsats ligesom andre flygtninge, der får opholdstilladelse efter udlændingelovens § 7 eller § 8.

Reglerne vedr. fordeling af flygtninge mellem kommunerne hænger sammen med det politiske ønske om at sikre en jævn fordeling af integrationsopgaven og modtagelsen af nyankomne flygtninge.

Midlertidigt opholdssted & permanent bolig

Kommunerne skal anvise et midlertidigt opholdssted til nyankomne flygtninge, der visiteres til kommunen.⁵ De regler gælder både for ukrainske flygtninge, evakuerede afghanere og andre flygtningegrupper, der får opholdstilladelse.

Personer, der allerede havde et andet opholdsgrundlag i Danmark på baggrund af for eksempel arbejde eller studie, men som efterfølgende har fået opholdstilladelse efter særloven, bliver som udgangspunkt ikke visiteret til en kommune og er ikke omfattet af reglerne om anvisning af et midlertidigt opholdssted efter integrationsloven.

Kommuner kan anvise ukrainske flygtninge med opholdstilladelse efter særloven til et midlertidigt opholdssted eller en permanent bolig, som er beliggende i et udsat boligområde.⁶ Der skal dog kun anvises til et udsat boligområde, hvis kommunen vurderer, at det ikke er muligt at anvise et midlertidigt opholdssted eller en permanent bolig, der ikke er beliggende i et udsat boligområde.

³ Integrationslovens § 53, stk. 1

⁴ BEK nr. 509 af 26/04/2022

⁵ Integrationslovens § 12

⁶ Særlovens § 30a

Denne mulighed er kun gældende for ukrainske flygtninge, da det normalt ikke er muligt at anvise flygtninge til et udsat boligområde.

Kommunen er ifølge integrationsloven kun forpligtet til at anvise ét midlertidigt opholdssted. Det betyder, at hvis en flygtning afslår et tilbud om at flytte til den anviste bolig, så har kommunen ikke længere pligt til at anvise et midlertidigt opholdssted efter integrationsloven. Kommunen skal vejlede flygtninge om konsekvensen af at afslå et tilbud om et midlertidigt opholdssted.

Der er ikke fastsat regler og krav til standarden eller karakteren af et midlertidigt opholdssted, men indkvarteringen skal være lovlig. Det betyder blandt andet, at det skal være godkendt til beboelse og overholde regler i forhold til sikkerhed og brandforskrifter mv.

Reglerne i lejeloven finder ikke anvendelse i forbindelse med indkvartering i midlertidige opholdssteder. Det betyder bl.a., at lejelovens opsigelsesvarsel ikke gælder, og et midlertidigt opholdssted ikke har karakter af et egentligt lejemål. De midlertidige opholdssteder kan være af meget forskellige standarder, og det behøver ikke være en selvstændig bolig eller et selvstændigt værelse.

Kommunens anvisning af et konkret midlertidigt opholdssted kan påklages til Ankestyrelsen.⁷

Der er fastsat et loft over, hvor meget flygtninge skal betale for at bo i et midlertidigt opholdssted. Hvis den faktiske udgift er større, så betaler kommunen differencen. Dette loft fastsættes af udlændinge- og integrationsministeren og reguleres én gang årligt.⁸

Den maksimale månedlige egenbetaling i perioden 1. januar 2022 til 31. december 2022:

- Enlige med og uden børn 2.402 kr.
- Par uden børn 4.401 kr.
- Par med et, to eller tre børn 4.802 kr.
- Par med fire eller flere børn 5.203 kr.

På grund af dette loft kan der ikke ydes boligstøtte til midlertidige opholdssteder, men det kan der til permanente boliger.

Der er ikke fastsat regler om, hvor længe en flygtning kan bo i et midlertidigt opholdssted i integrationsloven. Det vil som udgangspunkt være op til den enkelte af skaffe sig en permanent bolig via de almindelige muligheder for boligsøgning.

Kommunen kan også vælge at anvise en permanent bolig efter integrationsloven ved ankomst til kommunen eller senere hen, når ukrainske flygtninge har boet en periode i et midlertidigt opholdssted og fortsat er boligsøgende. Det er de samme regler som for andre flygtningegrupper. Hvis en flygtning afslår et tilbud om permanent bolig, så har kommunen også opfyldt sin forpligtelse

⁷ Integrationslovens § 53, stk. 2

⁸ BEK nr. 2296 af 30/11/2021

om anvisning af en bolig efter integrationsloven. Kommunen skal vejlede flygtninge om konsekvensen af at afslå et tilbud om en permanent bolig.

Flygtninge, der fortsat er boligsøgende efter den 5-årige introduktionsperiode er ophørt, skal have mulighed for at blive boende i et midlertidigt opholdssted under uændrede vilkår indtil den pågældende selv har fundet en ny bolig eller kommunen kan anvise en anden bolig.

Kommunen kan også vælge at anvise en bolig efter de almindelige regler for løsning af kommunale boligsociale opgaver ligesom de gør til andre boligtrængende i deres kommune. Ellers skal flygtninge skaffe sig en permanent bolig på lige fod med andre boligsøgende.

Flytning til en anden kommune under introduktionsperioden

Nyankomne flygtninge, der visiteres til en kommune i forbindelse med meddelelse af opholdstilladelse, skal som udgangspunkt bo i den kommune under den 5-årige introduktionsperiode. Det gælder for ukrainske flygtninge ligesom for andre flygtningegrupper.

En flygtning kan dog godt anmode en anden kommune om at overtage integrationsansvaret indenfor den 5-årige introduktionsperiode og dermed fortsætte sit selvforsørgelses- og hjemrejseprogram i en anden kommune, hvis denne kommune godkender at overtage ansvaret. Det er vigtigt at kontakte tilflytningskommunen og ansøge den om at overtage ansvaret inden man flytter.

Hvis tilflytningskommunen ikke vil overtage ansvaret, kan konsekvenserne være, at man ikke får beskæftigelsesrettede tilbud i forbindelse med et selvforsørgelses- og hjemrejseprogram og man kan få nedsat eller miste retten til selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse. Tilflytningskommunen skal dog fortsat tilbyde danskundervisning. Et afslag på overtagelse af integrationsansvaret kan påklages til Ankestyrelsen.⁹

Det er også vigtigt at være opmærksom på, at tilflytningskommunen ikke er forpligtet til at anvise et midlertidigt opholdssted eller en permanent bolig efter integrationsloven, når en flygtning flytter fra en kommune til en anden. Heller ikke i de tilfælde, hvor de har overtaget integrationsansvaret før flytningen. Det gælder dog ikke, hvis flytningen skyldes ganske særlige personlige forhold hos flygtningen, hvis flytning er nødvendiggjort af alvorlig behandlingskrævende sygdom. Der er her tale om en snæver undtagelse.

Overtages ansvaret for selvforsørgelses- og hjemrejseprogrammet af den nye kommune, så skal den også yde selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse, hvis personen ellers er berettiget til ydelsen.

Den nye kommune skal overtage ansvaret, hvis flytningen er af væsentlig betydning for den pågældendes integrationsforløb f.eks. nødvendigt for at varetage et ordinært arbejde, eller hvis særlige personlige forhold taler for det.¹⁰

⁹ Integrationslovens § 53

¹⁰ Integrationslovens § 18

Selvforsørgelses- og hjemrejseprogram

Ukrainere, der har fået opholdstilladelse efter særloven, er omfattet af reglerne i integrationsloven og skal have et **selvforsørgelses- og hjemrejseprogram** ligesom andre flygtninge, der får opholdstilladelse efter udlændingeloven. Det betyder, at de tilbydes et 1-årigt program med mulighed for forlængelse op til 5 år.

Selvforsørgelses- og hjemrejseprogrammet indeholder blandt andet danskuddannelse og beskæftigelsesrette tilbud såsom virksomhedspraktik, løntilskud og vejledning og opkvalificering.

Nyankomne ukrainere og andre flygtninge skal ved modtagelse i kommunen have udarbejdet en **kontrakt**, der fastlægger indholdet i det individuelle selvforsørgelses- og hjemrejseprogram. Formålet med denne kontrakt er bl.a. at sikre kvaliteten af den enkeltes integrationsforløb. Normalt skal kontrakten være indgået inden for 1 måned efter kommunen har overtaget integrationsansvaret.

I forbindelse med underskrivelse af kontrakten underskrives også en **opholds- og selvforsørgelseserklæring**. Den findes på en række sprog herunder ukrainsk på Udlændinge- og Integrationsministeriets hjemmeside: <https://uim.dk/arbejdsmraader/integration-af-nye-borgere/kontrakt-og-opholds-og-selvforsoergelseserklaering/>

På grund af den ekstraordinære situation, hvor mange ukrainere er indrejst og har fået opholdstilladelse på kort tid, er der i særloven indsat en såkaldt håndbremse, der giver kommunen en øget fleksibilitet, så de kan **suspendere nogle af de tidsfrister**, der er integrationsloven.

Til at starte med var det op til 3 måneder i forbindelse med vedtagelse af særloven, men det er blevet forlænget til i op til 6 måneder i forbindelse med ikrafttrædelse af en ny bekendtgørelse den 18. juni 2022.¹¹

For eksempel skal flygtninge normalt have et tilbud om et selvforsørgelses- og hjemrejseprogram senest efter 1 måned, men nu kan det udskydes i op til 6 måneder (dvs. 1 + 6 = 7 måneder). Det betyder i praksis, at kommunen kan udskyde visiteringen til en sprogskole i op til 6 måneder, så der ikke henvises til danskuddannelse senest efter 1 måned men senest efter 7 måneder. Det er op til den enkelte kommune at beslutte, hvilke tidsfrister de suspenderer og hvor længe.

Den mulighed for suspendering gælder alle flygtninge omfattet af integrationsloven og dermed også andre flygtningegrupper end ukrainere. Det er meget forskelligt fra kommune til kommune, i hvilket omfang og hvordan de gør brug af denne mulighed i deres integrationsindsats.

Integrationslovens tidsfrister for, hvornår kommunen skal give tilbud om en helbredsmæssig vurdering, virksomhedsrettede tilbud, påbegyndelse af danskuddannelse mv. kan suspenderes i op til 6 måneder fra tidspunktet, hvor kommunen har overtaget integrationsansvaret.

¹¹ BEK nr. 860 af 16/06/2022

Kommunerne kan for eksempel tilbyde en virksomhedsrettet indsats på færre timer end 15 timer om ugen for de jobparate, hvis de ikke har mulighed for at tilbyde mere. De har også mulighed for at give virksomhedsrettet tilbud i en periode uden at tilbyde danskuddannelse eller omvendt.

Formålet er at skabe fleksibilitet for kommunerne, så de fortsat har mulighed for at give nyankomne flygtninge en integrationsindsats.

Integrationsgrunduddannelse (IGU)

Ukrainske flygtninge har også mulighed for at tage en integrationsgrunduddannelse (IGU). Det er en 2-årig integrationsgrunduddannelse, der kombinerer ansættelse i lønnet praktik i en offentlig eller privat virksomhed med undervisning på et uddannelsessted.

Formålet med IGU er at give flygtninge og familiesammenførte til flygtninge kvalifikationer, der giver grundlag for at begynde en erhvervsrettet uddannelse eller få varig og ordinær beskæftigelse på arbejdsmarkedet.

IGU henvender sig til flygtninge og familiesammenførte til flygtninge, herunder ukrainere og evakuerede afghanere i alderen 18-39 år, der har haft opholdstilladelse og bopæl i Danmark i mindre end 10 år. Den nuværende IGU-ordning løber frem til den 1. januar 2024.

Sundhedsydelser efter opholdstilladelse

Ukrainere, der har fået opholdstilladelse efter særloven, har ret til sundhedslovens ydelser og gratis behandling i sundhedsvæsenet ligesom andre borgere. Det gælder både for ukrainere og andre flygtningegrupper. Når man er registreret i Det Centrale Personregister (CPR), kan man få udstedt et gult sundhedskort, som dokumenterer det.

Sundhedsstyrelsen har lavet pjecen "Dig og din sundhed", som introducerer til det danske sundhedsvæsen, herunder adgang til praktiserende læge, akutmodtagelse, medicin og tandlæge. Pjecen findes på dansk, engelsk, ukrainsk og russisk her: [Dig og din sundhed](#)

Dagtilbud & grundskole

Folketinget vedtog den 19. maj 2022 to nye love på børne- og ungeområdet. Lovgivningen giver kommunerne større fleksibilitet til at finde lokale løsninger på dagtilbudsområdet og grundskoleområdet, så børn og unge fra Ukraine får mulighed for at starte i dagtilbud og grundskole i Danmark samtidig med, de fastholder tilknytning til ukrainsk sprog, kultur og identitet.

Kommunerne har blandt andet fået mulighed for at oprette særlige grundskoler til børn og unge, som har fået opholdstilladelse efter særloven, og undervisningen kan foregå på ukrainsk eller engelsk med undtagelse i faget dansk. Undervisningen kan også foregå virtuelt efter behov. Den enkelte kommune har således med den nye lov fået en større fleksibilitet og ukrainske børn og unge kan gå henholdsvis i en særlig grundskole, en modtagerklasse eller i en almindelige klasse i grundskolen.

Kommunerne har blandt andet også fået mulighed for at oprette særlige dagtilbud, hvor hovedsproget kan være ukrainsk. I de særlige dagtilbud er der for eksempel ikke krav om pædagogiske læreplaner, og reglerne om sprogvurdering og sprogstimulering kan fraviges.

Hvis man gerne vil vide mere om, hvordan en kommune tilrettelægger dagtilbud og grundskoletilbud, så skal man kontakte den pågældende kommune.

Man kan også læse mere om reglerne på området på Børne- og Undervisningsministeriets hjemmeside: <https://www.uvm.dk/aktuelt/i-fokus/ukraine/spoergsmaal-og-svar>

Helbredsmæssig vurdering

Flygtninge, der visiteres til kommunen, skal have tilbud om en helbredsmæssig vurdering, hvis kommunen vurderer, at der er behov for en nærmere afdækning af den pågældendes fysiske og psykiske helbred. Disse regler gælder også for ukrainske flygtninge ligesom for evakuerede afghanere og andre flygtningegrupper. Dog skal kvoteflygtninge, som har fået opholdstilladelse efter udlændingelovens § 8, altid have et tilbud om en helbredsmæssig vurdering.

Den helbredsmæssige vurdering skal gennemføres af en læge og indeholde en vurdering af behovet for videre udredning eller behandling. Den enkelte flygtning eller familiesammenførte bestemmer selv, om de vil tage imod et tilbud om helbredsmæssig vurdering. Tilbuddet skal stå åbent i hele introduktionsperioden, selv om flygtningen vælger at sige nej tak i første omgang.

For dem, kommunen vurderer skal tilbydes en helbredsmæssig vurdering, skal normalt snarest muligt og inden 6 måneder fra overtagelsen af integrationsansvaret tilbyde en helbredsmæssig vurdering. På grund af den ekstraordinære situation, hvor mange ukrainere er indrejst og har fået opholdstilladelse, så er der i særloven indsat en såkaldt håndbremse, der giver kommunen en øget fleksibilitet, så de kan suspendere denne tidsfrist i op til 6 måneder fra det tidspunkt kommunen overtager integrationsansvaret.

Selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse

Ukrainske flygtninge, der har fået opholdstilladelse efter særloven, har ret til at søge om selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse ligesom andre flygtningegrupper.¹²

De skal opfylde de grundlæggende betingelser for at modtage selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse.¹³ Det betyder blandt andet, at kommunen vil tage stilling om den pågældende kan forsørge sig selv, kan forsørges af evt. ægtefælle eller har en formue, der kan realiseres, som kan dække det økonomiske behov. Kommunen kan dog set bort fra en formue op til 10.000 kr. for en enkelt person og 20.000 kr. for et ægtepar. En realiserbar formue kan for eksempel kontanter, kapitalpension, anden opsparing, værdipapirer eller en bil af høj værdi.

¹² Lov om aktiv socialpolitik § 22, stk. 1

¹³ Lov om aktiv socialpolitik § 11

Kommunen vil foretage en konkret individuel vurdering i forbindelse med modtagelse af en ansøgning om forsørgelsesydelse. De skal ligeledes stå til rådighed for arbejdsmarkedet og deltage i de virksomhedsrettede tilbud og danskuddannelse, som kommunen henviser til.

Hvis de opfylder betingelserne for at modtage forsørgelsesydelse efter lov om aktiv socialpolitik, så vil de modtage selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse (SHO-ydelse). Det skyldes, at retten til at modtage kontanthjælp eller uddannelseshjælp er betinget af, at den pågældende har opholdt sig i Danmark (riget) i sammenlagt 9 år ud af de seneste 10 år og har haft fuldtidsbeskæftigelse i Danmark (riget) mindst 2½ år inden for de seneste 10 år.

Satser for selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse i 2022 (før skat):

- Enlig forsørger: 12.456 kr.
- Forsørger: 8.716 kr.
- Ikke-forsørger: 6.228 kr.
- Ung hjemmeboende: 2.683 kr.

Kommunens mulighed for suspension af visse tidsfrister i forbindelse med særloven omfatter ikke udbetaling af selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse til dem, der opfylder betingelserne for at modtage ydelsen.

Hjælp i særlige tilfælde

Ukrainske flygtninge, der har fået opholdstilladelse efter særloven, har mulighed for at søge om hjælp i særlige tilfælde (enkelttydelser) efter integrationsloven ligesom andre flygtningegrupper. Det kan for eksempel være hjælp til rimeligt begrundede enkeltudgifter¹⁴, hjælp til sygebehandling, medicin eller tandbehandling¹⁵ eller hjælp til flytning.¹⁶ Det er de samme regler som for andre flygtningegrupper omfattet af integrationsloven.

Kommunen vil foretage en konkret individuel vurdering ved ansøgning om hjælp i særlige tilfælde.

Tolkning

Retten til tolkning for ukrainske flygtninge er en vurdering i kommunerne. I forvaltningsloven står der, at kommunen har ansvaret for at vurdere og beslutte ud fra sagens konkrete omstændigheder, om der skal bruges tolk, når borgeren henvender sig til kommunen og omvendt.

Kommunen har en vejledningsforpligtelse og skal sikre sig, at deres budskab er forstået og samtidig sikre sig, at kommunen selv har forstået det, der bliver sagt af borgeren. Det kan blandt andet være ved samtaler med den kommunale sagsbehandler, hvor kommunen skal betale for en tolk, hvis sagsbehandleren vurderer, at det er nødvendigt.

Kommunen har også pligt til at sørge for, at sager er tilstrækkeligt oplyst, og kommunen er forpligtet til at tilrettelægge arbejdet, så borgerne har mulighed for at medvirke i forhold til den konkrete situation. Adgang til tolkebistand i forbindelse med kommunikation og dialog med en offentlig

¹⁴ Integrationslovens § 35

¹⁵ Integrationslovens § 36

¹⁶ Integrationslovens § 39

myndighed afhænger således af en konkret vurdering i forhold til den enkeltes sproglige forudsætninger og kompetencer. Generelt set kan man sige, at de offentlige myndigheder skal yde vejledning og bistand til borgere, der henvender sig om spørgsmål inden for myndighedens sagsområde. Dette indebærer blandt andet at sørge for og betale for tolkebistand, når en person ikke behersker det danske sprog tilstrækkeligt godt.

Se også notatet "Flygtninge og indvandreres adgang til tolkebistand i Danmark" her: [tolkenotat-til-ansatte-og-frivillige-i-drc.pdf](https://www.drc.dk/~/media/2022/06/tolkenotat-til-ansatte-og-frivillige-i-drc.pdf)

OVERSIGT OVER LOVGIVNING OG RELEVANTE HJEMMESIDER

RETSINFORMATION

På retsinformation kan man finde de gældende love, bekendtgørelser, vejledninger mv.

<https://www.retsinformation.dk/>

NYIDANMARK

Udlændinge- og integrationsministeriets officielle portal for udlændinge, der ønsker at besøge, bo eller arbejde i Danmark. På nyidanmark er der lavet en særlig infoside for ukrainere i Danmark: <https://www.nyidanmark.dk/da/Ord-og-begreber/F%C3%A6lles/Information-til-ukrainske-statsborgere>

SUNDHEDSOMRÅDET

Bekendtgørelse om adgang til ydelser efter sundhedsloven for personer uden opholdstilladelse fordrevet fra Ukraine (BEK nr. 860 af 16/06/2022):

<https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2022/856>

Sundhedsstyrelsens pjece "Dig og din sundhed" på dansk, engelsk, ukrainsk og russisk:

<https://www.sst.dk/da/Udgivelser/2022/Dig-og-din-sundhed>

ARBEJDE FØR OG EFTER OPHOLDSTILLADELSE

Skatteministeriet har lavet en infoside for ukrainere, der har fået et arbejde før eller efter opholdstilladelse: <https://skat.dk/data.aspx?oid=2349629&lang=da>

BORGER.DK

Den fælles offentlige portal med information om en række emner

<https://www.borger.dk/>

BØRNE- OG UNDERVISNINGSSOMRÅDET

Børne- og Undervisningsministeriet har lavet FAQ om dagtilbud, grundskole, gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelser på deres hjemmeside

<https://www.uvm.dk/aktuelt/i-fokus/ukraine/spoergsmaal-og-svar>

LIVET I DANMARK

DRC Integration og Als Research har lavet en samlet indgang til viden om livet i Danmark til ukrainske flygtninge og den kan også bruges af værtsfamilier, frivillige, kommuner og andre med kontakt til ukrainske flygtninge. Hjemmesiden er på ukrainsk, russisk og dansk

<https://ukrainian-in-denmark.dk/>

DEN MED PARAGRAFFERNE

DRC Integrations lovgivningshåndbog om regler vedrørende flygtninge, familiesammenførte og indvandrere med behov for støtte (opdateret i marts 2022).

<https://drc.ngo/media/yk2pg51l/paragrafferne-2022-endelig-version.pdf>

ASYLRÅDGIVNINGEN I DRC DANSK FLYGTNINGEHJÆLP

Asylafdelingen for rådgivning på telefon +45 3373 5000 (mandag til fredag kl. 9-15), hvor der tirsdag og fredag kl. 13-15 er en ukrainsk tolk eller på mail: advice@drc.ngo

<https://drc.ngo/da/vores-arbejde/ydelser-og-losninger/asyl-og-repatriering/>

FRIVILLIGRÅDGIVNINGEN I DRC DANSK FLYGTNINGEHJÆLP

Frivilligrådgivningen tilbyder rådgivning og vejledning om blandt andet integrationslovgivning, sociale regler og psykosociale forhold. Find info om adresser og åbningstider her:

<https://drc.ngo/da/vores-arbejde/frivillige-i-danmark/frivillige-aktiviteter-tilbud-og-projekter/frivilligradgivningen/>

DRC DANSK FLYGTNINGEHJÆLP

På vores hjemmeside kan man også finde flere svar på spørgsmål om særloven, asyl og integration for flygtninge fra Ukraine. Der er også relevante links og telefonnummer til vores forskellige tilbud

<https://drc.ngo/da/vores-arbejde/ydelser-og-losninger/integration-i-danmark/ukraine-faq-og-hotline/>

CENTER FOR UDSATTE FLYGTNINGE (CUF) I DRC DANSK FLYGTNINGEHJÆLP

Et videnscenter om integration og rehabilitering af flygtninge med traumer og andre udsatte flygtninge, der blandt andet rådgiver fagprofessionelle, flygtninge og pårørende.

<https://drc.ngo/da/vores-arbejde/ydelser-og-losninger/integration-i-danmark/videnscenter/center-for-udsatte-flygtninge-onepage/>

PSYKOSOCIAL SUPPORT I DRC DANSK FLYGTNINGEHJÆLP

På den psykosociale telefonlinje kan ukrainske børn, unge og voksne ringe ind og på deres modersmål blive vejledt i normale reaktioner under svære livsomstændigheder, samt hvad man kan gøre for at styrke tryghed og modstandsdygtighed i en ny tilværelse fuld af omvæltninger

<https://drc.ngo/da/vores-arbejde/ydelser-og-losninger/integration-i-danmark/psykosocial-telefonlinje-for-ukrainere-i-danmark/>